

Narrow Vision

The Call of Torah - R. Munk [1,7,16,46]

As for the Talmud's statement (*Sanhedrin* 71a) that there never was a house or garment smitten with *tzara'as*, *Ramban* holds that it is referring to the Diaspora. He declares that these phenomena were limited to the Holy Land, where God's nearness was more apparent. [According to *Perush HaLevush*, that is also the opinion of *Recanati*.] The Talmud itself seems to give no hint of that. Instead, it explains that the detailed description of the *tzara'as* afflictions, which never actually occurred, had but one purpose, *ררוש וקבל שכר, study and receive the reward*. Undeniably, the thorough study of these chapters makes us realize the seriousness of the sins involved and their prevention; it therefore elevates us into an atmosphere filled with holiness and trust in God. (See the commentary to 14:5)

2
ג' אעל עשרה דברים נגעים באים : על עבודה זרה, ועל גלוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל חלול השם, ועל ברכת השם, ועל הגזל את הרבים, ועל גזל את שאינו שלו, ועל גסי הרוח, ועל לשון הרע ועל עין רע;*

ג' אעל עשרה דברים נגעים באים : על עבודה זרה, ועל גלוי עריות, ועל שפיכות דמים, ועל חלול השם, ועל ברכת השם, ועל הגזל את הרבים, ועל גזל את שאינו שלו, ועל גסי הרוח, ועל לשון הרע ועל עין רע;*

3 The Midrash Says - R. Weissman

*Tanchuma's (5) version differs, listing eleven sins: 1. Idolatry 2. Blasphemy 3. Hashem 4. Immorality 4. Theft 5. *Lashon hara* 6. False testimony 7. Distorted judgment 8. A vain oath 9. Illegally entering another's domain 10. Causing quarrel 11. An "evil eye." *Tanchuma* quotes examples to prove that all these sins were punishable by *tzara'as*.

5a דבר רע - אומר רע

ג' אומר רע: צאו וראו אי זו היא רעה שיתרחק ממנה האדם, ר' אליעזר אומר: עין רעה, צריכין אנתו לפרש שאלתו ותשובתו כי דבר רע הוא שחזק מן הדרך הנשנה. היא הדרך שראוי שיתרחק ממנה האדם. ונכון כי מפני שיש כמה מדות טובות שהפסד אינו רע כמו מדת החסידות שהיא מעלה גדולה עד מאד ואם לא יתחסד לא יקרא רע. על זה אמרו עין רעה בלומה מדת הכללות. לבל לחשוב כי מדת הנדיבות טובה אד הכללות אינו רע אשר לא עסק ולא גזל את עמינו, ורעתו רבה כי היא יסוד לכל מדת רעה וממנה יבא לעשות כל דבר רע. שלא יאמר אם לא אשיג אל חקצה האחרון במעלות הטובות אינו חסיד אך אחיה צדיק לעשות מה שנצטוונו עליו. והוא לא ידע כי חסידו לא יוכל להמנות אף כי יחסד כל בו באחרית הימים. כי המעט החסד יחסרו חוסר גדול, כמו שאמר שלמה בחכמתו (קהלת י א): ונבוכי מות יבאיש יביע שמו ודעתו יקר מחכמה מכבוד סכלות מעט, ר"ל כאשר הובח שהוא קטן מפסד לגמרו את הדבר החשוב מאד, שכן הרוקח, בן סכלות מעט ליקר החכם הנכבד. בדר מדת הכללות גורמת לאיש [להיות] בליעל במדות הטובות ונקרא שמו בליעל, כמו שמצינו בבבל הכרמלי, מפני שאמר (ש"א כה יא): ולקחתיו את לחמי ואת מימי ואת טבחי, שנאמר עליו (שם שם כה): אל נא ישים אוניו את לבו אל איש הבליעל הזה על נבלי.

4 While the disease of tzara'as was a punishment for sin, Hashem, in His great kindness, never immediately afflicted the sinner's body with it. Rather, He first gave a warning by infecting the walls of the sinner's house with tzara'as, thereby indicating to the owner that he was expected to do teshuva. If he ignored the warning, the tzara'as then spread to his garments. If he showed remorse for his sins, the tzara'as ended there, but if not, the disease finally appeared on his body.⁷⁰

56 זהו שאמר ר' אליעזר: עין טובה, ר"ל מדת ענין הנדיבות שהיא מדה נאה ומשובחת ואחר היותו בתכלית הנדיבות על כל פנים ישיג אל המעלות האחרות כי מהמת רחוב לבו ועינו היפה היא אליו המדה הזאת, ואדם כזה

6 Vaykha 14

rive in the land of Canaan that I give you as a possession, and I will place a *tzara'as* affliction upon a house in the land of your possession; ³⁵ the one to whom the house belongs shall come and declare to the Kohen, saying: Something like an affliction has appeared to me in the house. ³⁶ The Kohen shall command, and they shall clear the house before the Kohen comes to look at the affliction, so that everything in the house should not become contaminated; and afterward shall the Kohen come to look at the house.

7 be applicable to houses put up by the Jews themselves. The School of R' Yishmael gave the words אשר לו הבית [the one to whom the house belongs] the meaning of whoever intends to have his house for himself alone, leading to the conclusion that selfishness and ill will towards others are among the reasons for the *tzara'as* afflictions in houses (*Arachin* 16a)

8 עמכם חסד כו' עם בית אכי חסד כו' לי אות אמת כו' מירוש, כי מה שאדם עושה לחבירו טובה מחדש הוא נקרא חסד. גמה שאדם משלם טובה לחבירו על שעשה עמו מכבד טובה נקרא אמת. כי הוא מחוייב לעשות לו זאת והוא שאמר חכמינו וכוונם

9 "Mother of Royalty" - R. Saichin [9-10]

In our commentary on the Ethics of the Fathers (3.7) we have explained the expression of *hesed* as denoting an excess. It is used especially of extraordinary kindness. Loving-kindness is practised in two ways: First, we show kindness to those who have no claim whatever upon us; Secondly, we are kind to those to whom it is due, in a greater measure than is due to them. (Guide to the Perplexed II, 53)

תקן לקח טוב - רב ק"ס

נאמר: "ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם כשם ה' אל עולם". ודרשו חז"ל "אשלי היינו יאכילה שתיה ליהוה". בנוסף לכך היה אברהם מלווה את אורחיו ונהיה מכריז על שם ה' שהוא "אל עולם" כלומר אב לכל האנושות. הא כיצד? בנומלו חסד עם כל בני האדם - ללא שום הבדל - היה אברהם מסביר לחוסים בצילו כי הוא מאמין בנורא העולם. וכשם שהוא יתברך מוריד את השמש על כולם - על הצדיקים ועל הרשעים כאחד - כך גם הוא חייב לעשות חסד עם כל הבריות. בכך הניא אברהם לעולם דרגה חדשה של חסד - מתוך אמונה בה', לשם שמים ולא לשם הרגעת רגשי רחמים המטרודים את הלב. תורה זו גם הוחיל לבניו: "ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט".

ואמר רבי חמא בר חנינא: מאי דכתיב אחרי ד' אליהם חלטי (דברים יג) - וכי אפשר לו לאדם להלך אחרי שכינה? והלא כבר נאמר (שם, ד') כי ד' אליהם אש אוכלת הוא. אלא, להלך אחרי מידותיו של הקב"ה - מה הוא מלביש ערומים, דכתיב (בראשית ג, כא) יקפו ד' אליהם לארץ ולאביהם כמות עור וילבישם, אי אהו הלבש ערומים. (סוטה יד.)

R. Hama b. Hanina said further: What is the meaning of (Deut. 13): "You shall walk after the Lord, your God"? Is it then possible for a human being to walk after the Shekbinah? Has it not been said: "For the Lord, your God is a consuming fire"?

The meaning is, however, that one should imitate the attributes of God: Just as He clothes the naked, as it is written (Gen. 3:21): "And the Lord God made for Adam and for his wife coats of skin and clothed them," so shall you also clothe the naked. (Sotah 14a)

The Holy One, blessed be He, buries the dead, as it is said (Deut. 34:6): "And He buried him in the valley." (Sotah, ibid.)

13

על פי האמור שיעקר מעלת החסד היא תוצאה מצמצום המכס האנוכי, המתבטא בהקדשת מחשבה וחשומת לב לשני, ולא במעשה נתינה גרידא. יחבארו דברי חז"ל שאמרו (כתובות קיא): "ואמר רבי יוחנן טוב המלכין שינים לחבירו יותר ממשקהו חלב". וכן אמרו (ב"ב ט): שהמפיים את העני בדברים מעלות גדולה מהנותן לו פרוטה. והדבר תמוה הרי לכאורה המשקה חלב לחבירו והנותן פרוטה לעני נתן משהו מרכושו, ואילו המחייך לחבירו והמאיר לו פנים בדבורים נעימים לא הוציא משלו כלום.

והתשובה היא שמשומת הלב עדיפה הן מצד המקבל שעל ידי ההתייחסות היפה של הנותן מתרומם ערך עצמו בעיניו ורוחו טובה עליו, ובכך מתבטל ממנו צער העציות וחרפתה' הרבה יותר מהפרוסות והחלב שאינם הופכים אותו לעשיר ומאושר (אך כודאי שמי שנותן פרוטה וגם מפיים בדברים מתברך ככפליים). והן מצד הנותן, שבפיוס וחייד לנצרך קרוב יותר לביטול האנוכיות מאשר בנתינת צדקה שבה יש מקום יותר להסתח היצר לעשות ואת לטובת הנותן עצמו כדי לקבל כבוד וכדומה (על סדר פנים יפות מקבלים פחות כבוד).

12 שפת חיים - ד' ת"מ פתח [12-14, 33]

האנוכיות - שורש המידות הרעות

האנוכיות היא שורש המידות הרעות, כגון: בגלל חושב על עצמו לכן מחפש כבוד, ובגלל שרוצה לספק את תשוקותיו רודף אחר התאנה וחמדת הממון. והמידות הרעות הן השורש לחטאים רבים וסיבתן. כגון: כל העשין הלאוין במצוות שבין אדם לחבירו חלולים במידות, א"כ מי שמקטין את האנוכיות שלו ע"י קנין מעלת החסד וכדו', ומשריש בלבו שיש דברים אחרים ואנשים נוספים שצריכים להקדיש להם מקום בתוך הנפש, והיינו מחשבה וזמן על חשבון האנוכיות, ממילא הוא חוטא פחות בכמות, וגם כאשר חוטא - חטאו קטן יותר באיכות, כי אין עושה אותו במלוא כוחות הנפש כי האנוכיות מרוסנת והרע מרוכך, ועוד, כזה הוא מוכך את נפשו וגם באופן סגולי המכונה שמייצרת את הטומאה בנפשו קטנה יותר, ומכל הסיבות הללו מציאות הטומאה הנוצרת מחטאו היא מועטה.

14

החסד הרצוי שאותו השי"ת דורש מאתנו הוא חסד בלי כוונות צדדיות אלא מתוך הרצון להיטיב, למדריגה זו אפשר להגיע בשתי דרכים, האחת כאשר

מצמצם את אנוכיותו ואינו חושב רק על עצמו אלא נותן דעתו על חבירו, ואו ראשית כל נפתחות עיניו לראות שיש גם אנשים אחרים מלבדו, ולאנשים אלו יש צרכים שהם זקוקים להם, ונחוצך וחשוב מאד למלא את צרכיהם, וכאשר יכיר כזה אכן ייטיב עמם. והדרך האחרת היא מהמעשים התיצוניים אל הפנימיות, והיינו

15 (מ"ב) א"ר

האדם מן העולם. וכמאמר הבעש"ט הק' עה"פ אנכי עומד בין ה' ובניכם, האנוכיות היא מתיצה המפסקת בין הקב"ה ויהודי שמחמתה אינו רואה את השי"ת

16

As the Talmud states in Yoma 11b, the day will come when the person who denies owning objects, so as to avoid lending them, will be forced to empty his house and show his possessions publicly. Selfishness is vice that corrupts the whole atmosphere of a house, touching even its walls.

17

ובאבות (ב, ט) איהו דרך ישרה שידבק בה האדם רבי אליעזר אומר עין טובה, ובפ"י הרמב"ם עין טובה, ההסתפקות כמה שיש לאדם והיא ממעלות המדות, ועין רעה הפכה, רצה לומר הקטנת הדברים והחריצות על התוספות.

18 Eliezer Ben Sira - R. Eliezer [17, 4]

"A good eye" denotes a generous, unselfish spirit; an open-hearted receptivity to people, things and ideas; a wholesome acceptance of yourself and your lot in life. Rabbi Eliezer was the "cemented cistern" whose perfect

19 In the next mishnah (14) they seek to describe "the evil, bad way" which a person should strongly avoid. Rabbi Eliezer answers, An evil eye. This implies envy, jealousy, constant discontent, and a niggardly spirit which abhors sharing with others or serving others. With "an evil eye" a person will say, "What I have is never enough, and what the other has is always too much."

ב"מ - ט"ו

11 When the Israelites went to do this, some gathered more and some less. 12 But when they measured it with an omer, the one who had taken more did not have any extra, and the one who had taken less did not have too little. They had gathered exactly enough for each one to eat.

שיתעלו על ידם גם כל הרברים הארציים
 להיותם רוחניים עילאיים, ובוה יהיו תמיד
 באמונה ובטחון לכלכל כל מעשיהם רק לתורת
 ועבודת השם. כאותו הזמן של הארבעים שנה
 שהיו במדבר והיו סמוכין על שולחן אביהם.
 וכמבואר כ"ו לעיל — יובן ויונה לנו ע"ס זה
 מה שהפליגו חז"ל בנו המצוה וזכותה כל כך.

23 ולפי המבואר שחכלית כוונת מצות העומר,
 וכן מצות ספירת העומר, הוא שישאל שימו
 תמיד נגד עיניהם ולבם את מצבם בזמן אכילתם
 את המן במדבר, שהוא יסוד ושרש האמונה
 והבטחון בהקב"ה. ושלל ימי חייהם ולבו ויתנהגו
 כאותן הימים, הן במונח ומחיתם שיהיה במדה
 והתפתחות. והן לקדש עצמם בכל דבר עד

21 והענין בזה הוא כי כל ארבעים שנה שהיו
 ישראל במדבר, הריד להם הקב"ה את המן יום
 יום עומר לגולגולת לחם מהשמים, ולא העריך
 המרבה והממעיט לא החסיר, וכיום הששי נתן
 להם לחם משנה שני העומר לאחד.

הארבים (כמ"ש כ"ו כיומא ע"ה עיי"ש) וכל
 זה בא לידם בלי שום עור וסיוע מבו אדם אלא
 ישר מן השמים והיו עוסקים בתורה ועבודת
 השי"ת במנוחה ושלוה בלי שום עמל וטרה
 למרסחם ולמחיתם, ובוה ראו כולם והכירו
 וידעו נאמנה כי הכל בא להם מיד השי"ת שהוא
 הון ומפרנס ומכלכל אותם בכבוד ורחם; וכן
 החמיד הדבר ארבעים שנה במדבר הנודל והשמש
 כאין חריש וקציר ושום צומח, כדי להשי"ש
 קלבם האמונה הטהורה והבטחון ותוק, כי השי"ת
 הוא המשגיח על כל בריותיו ממשם ועד גדולם
 ליונם ולתת להם כל צרכיהם.

24 חכמת האלהים (ת"ת) כ"ו ס"ב

הספר "ראשית חכמה" פ"ב מביא בשם הוזהר: האדם שעושה עבירה או
 מבטל מצוה — הרי גזול מהשכינה. הביאור הוא: כל מה שאנו מבחינים
 בעולמנו כמציאות — ברור שהוא כלי שניתן לנו עבור עבודתו יתב' ורק לזה
 נברא. למשל: העשיר — עשור ניתן לו למען יעשה צדקה; ואם לא יתן —
 גזול את העני; ודכתיב (ישעיה ג' י"ד) "גזילת העני בבתיכם" — מה שנמצא
 בבתיכם מיועד עבור העני, ואם תמנעוהו ממנו — הרי זו גזילה; וגזול מהקב"ה
 שהפקיד אצלו ממנו. דהיינו כלים, למצות הצדקה. והאדם מועל בו ולקחו לצמצו
 ולהנאותו. וכן בכל כלי וכלי שנותנים מן השמים — לא לצרכי התאוות
 והנאותיות ניתנו, אלא לעבודת ה'. וגזילת כלי העבודה מביאה למניעת השפע.
 לחסרון ברכה. כי הברכה היא תוספת כלים לעבודת ה' (עי' רמב"ם פ"ט מהל'
 תשובה). והיי תוצאת הגזילה, ורק בתשובה משיב את הגזילה.

25 אמרו ר"ל (ברא ט"ו): שקודם יצירת הולד אומר המלאך לפני הקב"ה:
 "משה זו מה תהא עליה. גבור או חלש, חכם או טפש, עשיר או עני, ואילו רשע
 או צדיק לא קאמר" וכו'. קודם שנברא האדם קובעים את כליו בהתאם לחלק
 של נשמתו בעבודת ה'. ונחשבים את הכשרונות ונחות הנפש וכל האמצעים
 למלאות את חלקו. ואמרו חז"ל (שם ל"ג) שמשביעים אותו לפני לידתו "תהי
 צדיק ואל תהי רשע". כלומר שינצל את כל הכלים האלה בצדק — היפך
 הגזילה ולא ימעייל בהם.

לא נקרא צדיק אלא מי שיבחין שהכל אינו אלא לעבודתו יתב' ולא בגוה
 מהש"ת מאומה. והו הנאמר על נח — "נח איש צדיק תמים וכו'".
 ידה יהיה שלום בעולם. כל אחד ישמה בחלקו וימלאו באמונות, ולא יתאוה כלל
 למה שיש לחברו. במדה זו של צדק ניצל נח "כי אהזך ראית צדיק לפני
 וכר" והמבול בא בגלל החטם. דהיינו ההיפך ממדת נח.

26 לאלוה הטעם באה מצוה זו ביום ט"ו בניסן שבו
 נפסק המן. כדי להסמין עומר זה לעומר המן.
 לומר שאלו שני העומרים שניהם שווים כאחד.
 שהם כולם רק מיר ה' וכן שוים הם גם לענין

26 Worldmark R. Tatz

The Jewish people are likened to fire and flame, and
 our perennial enemies are likened to straw. The verse states
 "V'haya beis Yaakov eish, u'beis Yosef lehava, u'beis Esav l'kash"
 - And the house of Jacob shall be fire, and the house of
 Joseph flame, and the house of Esau shall be straw." What
 exactly is the meaning of this comparison?

The Midrash gives an analogy. There was once a
 pechami - a seller of coals in the marketplace (in the ancient
 world, one would buy coals to light one's home fires - the
 pechami kept coals alight and glowing for sale.) A straw
 merchant arrived in the same marketplace and began piling
 up his bales of straw. After a while there was no place to
 move, and the pechami became afraid. Tons of straw were
 filling the market and there was no place left.

R. Hirsch-

28 character one adopts. A blemish sent by God on a person's clothes indicates
 more than anything else a social corruption lying under God's deepest
 censure. We think we can very well understand that it is just when a נגע
 comprehension. It is above all social misbehaviour and sins which a נגע
 sent by God, on himself, his clothes or his house, is meant to bring home
 to a person in all its weight its judgment by God. Now, clothes are quite
 particularly the expression of the social character of Man. Above all, in
 the Jewish way of thinking, as we have already repeatedly had occasion
 to remark, "clothes" and "clothing oneself" indicate character and the cha-

30 והבגד. למה משמאים בנגעים רק
 בגדי צמר ופשתים וזכור ואע"פ שהיא
 גזרת מלך, אבל אפשר גם לקרב זאת אל
 שכלנו וגם לתרץ את ב' הקושיות.
 שנמאס הקודם. תהא שהנודך בבגד
 לכנות מערומותיו ורגיש האדם רק אחרי
 החטא וקודם לזה נאמר: יקחו שניהם

29 ואלה המטיק בנגעי בגדים בין נגעי אדם
 (מן) והבגד. למה בא מביא הדיעה?
 אע"פ שזכור - ר"ל סורסוק

27 At that point, a wise man who was present spoke to
 the pechami: "What are you afraid of? When his straw gets
 too close to your fire, one spark from your coals will end the
 problem!"

This Midrash teaches a fundamental lesson about the
 Jewish people and the Torah in the long battle against the
 external forces which seek to destroy us. The Esav-nations
 are represented by straw: straw has only one kind of value,
 and that lies in quantity. A few pieces of straw are worthless;
 only in bulk does straw achieve value. Its worth is
 proportional to its mass. Those nations and cultures which
 oppose the spiritual, value the material, and the material has
 value in its mass; he who has more is wealthier. When Esav
 comes to meet Yaakov, he initially rejects Yaakov's gift,
 proclaiming his wealth: "I have much." His wealth lies in the
 sheer volume and mass of his possessions - "I have much."
 These nations would swamp the Jewish people if they could,
 and establish a world unfettered by moral niceties and
 considerations of the spiritual; in fact, they would gladly use
 their bulk and might to destroy Yaakov.

Yaakov, on the other hand, meets his brother's
 declaration of wealth with "For I have everything." Spiritual
 values live on a plane above mass and volume, and none of
 the terms relating to mass or bulk are relevant - "I have
 everything." Completeness is not possible in the realm of the
 physical, but above that realm it becomes natural.

And that is why Yaakov is likened to fire. Straw
 achieves value in bulk, but fire is fire no matter how little of
 it there is. One spark is enough to ignite a whole world of
 straw; and in that final and inevitable battle between the
 might of muscle and the light of genuine spirit, it is the small
 spark of real fire which will prevail. When the bales of straw,

33 נאמר במדרש: "אמר להם - ר"ע - בני הראשונים לא מתו אלא שהיתה עיניהם צרה אלו לאלו. חנו דעהם שלא חששו כמעשיהם, עמדו ומלאו את כל הארץ תורה" (בבב"ר ס"א, ג).

בא כל מי שיש בידו שלשה דברים הללו, הוא מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלשה דברים אחרים, הוא מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין

34 18 שיער כד (ל"א)

גרסינו בקדושין מ' ע"ב: "ת"ר האוכל בשוק הרי זה דומה לכלב ויש אומרים פסול לעדות. אמר רב אידי בר אבין הלכה כיש אומרים" - רש"י: "ופסול לעדות - דכיון שאינו מן הישוב אין מקפיד על עצמו ואין לו בוש פנים וכן האוכל בשוק הואיל ואין מקפיד על כבודו אינו בוש לזלול בעצמו וליפסל". (ל"ח ול"ח המובאים בתוס' שם יש שיטות שונות בזה, אך הרמב"ם י"א עדות ה' מבאר כרש"י).

ייתכן שאנו מתקשים מה הכושה והזלול בזה שאוכלים ומברכים בשוק עד כדי כך שזה חשוד גם על עדות שקר - הרי מאכלו כשר, והוא גם מברך כדבעי, ומה הרע שעשה? אכן, אין כאן "רע" ממש, רק חסרון של עדינות הנפש. אמור מעתה, כי ההקפדה על כבוד עצמו ויצירת דפוסי-חיים המושתתים על עדינות הנפש. זהו יסוד לכל עניני כבוד, ולפי מה שביארנו בע"ה למעלה נגדיר כאן באופן ברור: כבוד הוא הנהגה חיצונית החתובה מהמציאות של קדושה פנימית ומתאימה לה. הרי יש בקרבן צלם אלקים קדוש - זה מחייב הנהגה בעניני גופך המתאימה לה, וזוהי הנהגה המושתתת על עדינות נפש.

32 בא עין טובה. שאין לו קנאה על מצרכו ומצרכי עליו כבוד מצרכו ככבודו: רוח נמוכה. עניו ושפל

עדינות הנפש. וזהו פסולת המש. הרי עדינות נפשית יוצרת הנהגה של נכבדות, ומהו מקור "עדינות" זאת? הרי אומר: ידיעת האדם שמקצו בקרבו צלם אלקים קדוש. שהבורא נפת באפו נשמת חיים ונחמת לב ונזות שכל, להכיריו וליראה מפניו ולמשול בגוף ובכל תולדותיו. ידועה והכרה זאת מעוררת עדינות נפש.

לפי דרכנו כאן ישנו מהלך בהבנת הדבר הנורא הזה - ישיבה של עשרים וארבע אלף תלמיד נחרבה. מפני שלא נהגו כבוד זה לזה: "בבב"ר היא המידה של עדינות נפש. המכובד מכבד גם אחרים. אם אין עדינות - אין גם עליה של אמת: קטנות היתה בתלמידים אלה, ובקטנות נשארו אף שרבים היה ר' עקיבא. מי שאין בו עדינות, ומתוהו - קטנות, אינו מסוגל להתעלות בתורה גם אם רבו הוא הגדול שבגדולים: הרי חסר לו הכלי שעלידו מתעלים.

38 הספר "שערי הצבורה" המיוחס לרבינו יונה מתחיל: "הפתח הראשון הוא שידע האיש העובד ערך עצמו ויכיר מעלתו ומעלת אבותיו וגדולתם וחשיבותם וחבתם אצל הבורא ית'. וישתדל ויחזק תמיד להעמיד עצמו במעלה היא ולהתנהג בה תמיד כו'. ואם חלילה וחס לא יכיר מעלתו ומעלת אבותיו, נקל יהיה בעיניו ללכת בדרכיו הפריצים, להגלות נגלות כאחד הנבלים למלאות תאוותו בחיקו כאשר אמר המשל: כל מי שאינו מתבייש מנפשו אין לנפשו ערך בעיניו".

37 תלמידי ר"ע לא נהגו כבוד זה לזה - זהו הסימן המובהק לקטנות: חוסר עדינות וחוסר חשיבות. מי שאינו מכבד, מופקע הוא גם מנכבדות וחשיבות של עצמו. בזה נחרץ משפטם של כל עשרים וארבע אלף למות, ודווקא בפרק זמן זה בין פסח לעצרת.

39 וכך הוא דרכו של יצה"ר במלחמתו עם האדם, בתחילה הוא משורר להשליט בתחומי התיבה, וכשהדבר עולה בידו, הרי האדם כרוחו להכשילו בכל דבר חטא ועון, והעבודה המוטלת על האדם היא להתעלות על היותו נכבד וחשוב, וע"י כך הוא נשמר מן החטא, שכיון שהוא מכיר במעלתו וחשיבותו הגדולה, הרי הוא נמנע מלחטוא כדי שלא ירד ממדרגתו, ועוד שרוב העבירות כרוכות בכזיון לעורבם, ואם תהא הרגשה נכבדותו וחשיבותו מושגת בקרבנו, ימנע מלעבור עבירה.

40 וכן מעיבו אצל יוסף, "ויאמר, ויאמר אל אשת אדוניו גר", (בראשית ל"ט ח'). אמר לה, למוד הוא הקב"ה להיות כותר מאהובי בית אבי לעולה וכו', אשמע לך, ושמי אבחר לעולה ואפסל מן הקרבן, דבר אחר, למוד הקב"ה להיות נגלה על אהובי בית אבי בלילה וכו', אשמע לך, ושמי יגלה עלי הקב"ה וימצא אותי טמא, דבר אחר, אמר לה, ראובן ע"י שכתוב בו וילך ראובן וישכב את בלהה, ניטלה בכורתו וניתנת לי, אשמע לך ואדחה מבכורתך, (בר"ר פ' פ"ז ה'), והן הדברים, הרגשנו של גנפם שהנא מאהובי בית אבא, ועשו הוא להבחר לקרבן, ושיתגלה לו הקב"ה, ה"ז מאמץ את כחו ומחזקו לעמוד בנסיון, ולא עוד אלא שדבריו אלה ראויים להתקבל אפ"י באזני אשת פוטיפר, שעל אף שפלוהה מכינה היא שיוסף נכבד מאד, ואינו כדאי לחטוא ולרדת מרום מעלתו.

41 והנכבדות מחייבת את האדם להתנהג בצורה אחרת מאדם שאינו נכבד, וזה ענין האיטור ולא תעלה במעלות על מזבחי, שאינו רק מצד המקום, שהוא מקום נכבד וחייבים להתנהג שם כאופן מכובד יותר, אלא הוא גם מצד האדם, שכיון שנתקרב למבטח נעשה נכבד יותר, ואינו כדאי שאדם נכבד יפסע בצורה שאינה מכובדת כל כך.